

САЪДУЛЛА ҲАКИМ

ҲАМАЛ ТОНГЛАРИ

Шеърлар

Тошкент
Ғафур Ғулом номидаги
Адабиёт ва санъат нашриёти
1981

Ҳаким, Саъдулла.
Ҳамал тонглари: Шеърлар.—Т.:
Адабиёт ва санъат нашриёти, 1981.
—76 б.

Еш шоир Саъдулла Ҳакимнинг шеърларида халқ оғзаки ижоди бадиятига хос ранг ва жилолар, оҳанг излаш, ҳаётни ўзига хос поэтик тадқиқ қилишга интилиш кучлидир.

Ҳаким, Саъдулла (Ҳакимов).
Заря. весны. Стихи.

Уз 2

70403—150
М352 (04) — 81

77—81 7202570200

©Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти,
1981

ИУЛДАГИ ТУЙҒУЛАР

Қиндик қон тўкилган тупроқни
Ҳар қанча куйласанг ярашар.
Мен тоғли қишлоқнинг ўғлони,
Масканим майсали Гараша, —
Ирмоқлар қирғоқдан тошган юрт,
Адрлар сарпоси кўкалам.
Ғалладан ҳосили ошган юрт,
Ҳам чўпон олқаган пок Ватан.

Фарзандлик ҳиссидан маст, сарин,
Шавқ бўлиб кезганман тоғларда.
Гуркирар болалик йилларим
Сой бўйи — узумзор боғларда.

Илм ва меҳнатда омад ёр,
Тилакдош эдилар одамлар.
«Илмнинг этагин тутган хор —
Бўлмайди» дедилар одамлар.

Мен бугун эзгулик асирин,
Йўл олдим шаҳарга — шовқинли.
Ва лекин онажон, қишлоғим,

Қалбимда асрарман шавқингни.
Вужудим мабодо қолса ҳам
Йироқда, қисматнинг комида.
Бағрингга барибир қайтарман
Безавол бир қўшиқ номида.

1971

Ч О Р Л А Ш

Мусаффо руҳида бир олам —
Бахт бўлиб порлади муаллим.
Бўлмоққа ўзидай соф одам,
Софликка чорлади муаллим.
Қалбида орзулар беуйқу,
Тинчини олдилар ўйлари.
Ғойибдан кутмади бахтни у,
Беором ўқиди, ўйлади...
Энди-чи, камолот кўкида
Порлаган бир юлдуз — нурафшон.
Қимлардир алвонранг уфқда
Талпиниб кетмоқда у томон.
Ушалар қўлида бахт топиб,
Юз очар йил сайин бу олам.
Сен кимга интилинг, тенгдошим,
Айт, борми интилган сенга ҳам?

1972

Қ У Ш И Қ

Замона қурбони, йигитнинг бўзи,
Дилафгор Отабек кечиргай ўзи.
Менга насиб этмиш унинг ризқ-рўзи,
Кумушбиби, сизни севиб қолдим мен.
Ой десам, ойдаин қизлар йўқ эмас,
Сўзлари мойдайин қизлар йўқ эмас,
Едимда улардан излар йўқ эмас,
Кумушбиби, сизни севиб қолдим мен.
Хуснга учмоқлик бетавфиқ иллат,
Ҳеч бир қизда йўқдир сиздаги иффат.
Келинг, ўйларимга бўлингиз улфат,
Кумушбиби, сизни севиб қолдим мен.
Варақлар кўзимга кўникиб қолди,
Чол Ҳасан сўзимга кўникиб қолди,
Отангиз ўзимга кўникиб қолди,
Кумушбиби, сизни севиб қолдим мен.
Биламан, мен сизга ета олмайман,
Кўз қорамдек ардоқ эта олмайман,
Ва лекин дил узиб кета олмайман,
Кумушбиби, сизни севиб қолдим мен.

1974

* * *

Гарашанинг кўзгудек зилол суви
Наҳгуруднинг суви билан туташди.
Икки асов сойнинг бу қўшиливин
Фахр билан Кўлтўсин деб аташди.

Ёноқларда қизгалдоқлар, кулгуси, —
Эл ободон, чаман бўлди ўнгу сўл.
Биров деди: «Ҳаётимсан, Кўлтўсин!»,
Биров деди: «Кўлтўсиним, омон бўл!».

Ҳаддан ошди бир куни баҳорда у,
Яшил қирғоқ, боғчаларни босди кир.
Биров деди: «Гарашанинг суви бу»,
Биров деди: «Наҳгуруднинг сувидир...»

1974

УМРИМ МАЗМУНИ

- Ватаним — нур ўпган муқаддас кенглик,
Кенгликсиз яшолмасман.
- Шодлигим — илм ва меҳнатда тенглик,
Тенгликсиз яшолмасман.
- Қудратим — тошда гул ундирган элим,
Элимсиз яшолмасман.
- Дўстларим — тонгдай пок меҳрибон дилим,
Дилимсиз яшолмасман.
- Тилим — тириклигим, толмас қанотим,
Қанотсиз яшолмасман.
- Умрим — наслларга қолар баётим,
Баётсиз яшолмасман!

1974

* * *

Санталатга

Мен ҳаётдан кўз юмар бўлсам
Тўшак узра йиқилсам бир кун,
Сочинг ёйиб йиғлама, эркам,
Сўнги дафъа айла табассум.

Ҳаёт мангу берилган эмас,
Бу дунёнинг илтифоти шу.
Ачинганлар бўлса беғараз,
Чекмасинлар ортиқча қайғу.

Кетгувчига етар «алвидо»,
Ўйласинлар кетмаганларни.
Аросатда икки ўт аро.
Муродига етмаганларни.

Марҳумларга топилар маскан,
Хор этмаган ҳеч кимни тупроқ.
Одамлар бор беишқ, беваъан,
Ўйласинлар уларни кўпроқ.

Мен кетурман, боқий дунёда
Бир гул бўлиб очилмоқ учун.

Буғланурман жўшқин дарёда
Бош устингдан сочилмоқ учун.

Табиатдан уза олмаган
Қарзларимни узарман тамом.
Соғ бўлса шу Она-Ер магар
Умрим яна этажак давом.

1974

КАТРАЛАРДА ЖОНЛАНГАН ДУНЕ

* * *

— Оҳангларинг мунглар наҳрими
Най, бунчалар маъюссан нега?

— Айтолмаган ҳасратларини
Сўзлашади одамлар менга!

* * *

Десалар: «Ҳақиқатнинг тасвирин чизиб кўрсат»,
Ҳеч иккиланмай ишни бошлардим ўша фурсат.
Қуёшнинг зар нурларин ранг қилиб олар эдим,
Лениннинг кулиб турган суратин солар эдим!

* * *

Сўз — бу

боғда етилган ҳосил,
Ҳар ким олар керагин териб.
Аччиғини ўзи ер оқил,
Бошқаларга ширинин бериб.

* * *

Қанча азоб тортганим айтмай,
Сўзлай-сўзлай чарчашин кутиб.
Қалдироқдан сўнгги ҳаводай
Гўзал эди унинг сукути...

* * *

Оҳиста ўзгарди номуқим соя,
Тош кўчди, эриниб таралди шовқин.
Ақл дер: «Исиқдан дарз кетди қоя»,
Юрак: «У кимнинг бошига тушдийкин?»

СОДИҚ ИТ РИВОЯТИ

Барвақт жудо айладилар онамдан мени,
Ҳаёт завқин ато этган хонамдан мени.
Намозшомда олисларга олиб кетдилар
Ва барваста бир кишига ҳадя этдилар.
Хўжайинним кўрinishдан амалдор эди,
Данғиллама уйн, сулув ёри бор эди.
Атрофимда бўлишдилар гирдипарвона,
Ясашдилар менинг учун кичик бир хона.
Ит зотига бераҳмдир азалдан тақдир,
Ёш бўйинимга осишдилар залворли занжир.
Аччиқ ҳўжрон ёшларини ичимга ютдим,
Онажонини ўғитларин ёдимда тутдим.
Сергак эдим, ҳар шарпани этардим таъқиб,
Хўжайинним шубҳалардан бўлсин деб воқиф.
Кўз ўнгимда сўнар эди кўк юлдузлари,
Ором олар эдим фақат тинч, кундузлари.
Хўжайинним юмушидан қайтиб келгунча
Ош-сувимдан огоҳ эди сулув келинчак.
Силаб-сийпаб, эркалаган бўлиб хўжайин
Ғашимга ҳам тегар эди гоҳо атайин.
Бундан хафа бўлмас эдим сира ҳам аммо,
Ўйлар эдим, ёқтиради ўйинни ҳамма.

Бу кун барча билганимнинг бул турур шарҳи:
Ўйинларнинг ўйинлардан кўп экан фарқи.

Хўжайиним ясан-тусан чиқди бир саҳар,
Чоғи уни кутар эди олис бир сафар.
Момиққина суюклиси тўлганиб сочи,
Хўжайинни қучиб олди нозик қулочи.
Вужудимга ларза солди оташ ҳаяжон,
Оҳ, нечоғли бир-биринга меҳрибон инсон!
Шундай меҳр оташида бир бор куйсайдим,
Ўз зотимни мен ҳам шундай қучиб-суйсайдим...
Дарвозада ажралишди ниҳоят улар.
Хўжайиним мен томонга боқару кулар
Силкитганча қўлини сўнг бурилиб кетар,
Ёлғиз гўзал бир-бир босиб айвонга етар.

Асли, сени — бераҳмни эслаб нетайин,
Аммо ёдим унутмайди сени, хўжайин.
Гарчи калтак азоблари ёдимда ҳамон,
Лекин сени ўйлаганда ўртанади жон.
Чорламаса эди сени саёҳат сайли,
Балки мен ҳам кўча-куйда кезмасдим дайди.

О, у машғум қора кеча — бахтсиз ва ифлос!
Дарвозани қоқди кимдир кетма-кет, бехос.
Дарвозага етди гўзал не учундир шод
Ва ўзга ёр лабларига лаб босди, ҳайҳот!
Бу аҳволга лоқайд боқиб тура олмадим,
Занжиримни юлқиб, сапчиб ҳура бошладим.
Аммо, айтинг, биров билан кимнинг иши бор,

Ҳар кимнинг ўз хаёллари, ўз ташвиши бор!
Қўлларида совға-салом, жилмайиб мамнун,
Сафаридан қайтиб келди хўжайин бир кун.
Момиққина суюқлиси тўлғаниб сочи,
Хўжайинни қучиб олди ёзиб қулочин...
Соҳибига хиёнатни билмас ит зоти,
Бу удумни четлаб ўтмоқ бизларга ётдир.
Ҳақиқатдан кўз юмоққа етмади бардош,
Хўжайиним оёғига қўйдим йиғлаб бош.
Қўпдир сўзлай билмасликнинг жонга касири,
Жиноятлар қолар бисёр, очилмай сири.
Билар девдим, билмади у, пайқамади у,
Нопок дилдор сийнасига бош қўйди, ёҳу!
Аламимга бардош бера олмади занжир,
Келинчакка отдим ўзни ваҳший ва абжир.
Аммо ногоҳ кучли зарбдан кўзларим тинди...
Туманларда хўжайиним титраб кўринди!

1974

БЕЖАВОБ САВОЛ

Алкоголь —
етти бошли,
заҳар тилли
аждарҳо.

Ғафур Ғулом.

1

Деразаси боққа томон лойсувоқ хона,
Унда ҳазин сукут ичра ўғил ва она.
Деразадан кўзларини узмайди ўғил,
Шаффоф қордан оқ туйғулар излайди ўғил.
Оқ туйғулар мадад бўлса руҳига зора.
Бир дақиқа кўзларин у юмар энтикиб,
Сўнгра ўйчан онасига боқар бечора:

«Нега менинг оёқларим юрмаслар, ойи?
Ўйнолмайман оппоқ қорда тойғанчоқ тойиб.
Шохдан-шоҳга кўчиб унда куйлашар қушлар,
Кумуш шохлар бош тебратиб ўйинга тушар.
Қарай-қарай кўзларим ҳам толарлар охир,
Бир қуш бўлиб қолгим келар шундай дамларда.
Нега мени юрмас қилиб туғдингиз, ахир?»

Шўрлик она! Не деярин билмайин қотар,
Хаёллари ўз бағрига найзалар отар.
О, дўстларим, маъзур тутинг сиз мени бу дам,
Бирон бир сўз айтмоқликка ожизман мен ҳам.
Бу, жон учун ўз умрига баробар хирож,

Фарзандига она меҳри мададкор бўлсин!
Бизга сукут сақламоқдан йўқ ўзга илож.
Деразаси боққа томон лойсувоқ хона,
Унда ҳазин сукут ичра ўғил ва ота.
Деразадан кўзларини узмайди ўғил,
Яшил боғдан зангор ҳислар излайди ўғил.
Мовий ҳислар шифо бўлса дардига зора.
Бир диқиқа кўзларин у юмар энтикиб,
Сўнгра ўйчан отасига боқар бечора:

«Нега менинг оёқларим юрмаслар, дада,
Кезолмайман шивалаган ёмғирли боғда.
Тонгги салқин туманларда югургим келар,
Қир оралаб қўзиқорин қидиргум келар!
Биласизми, дада, бугун ажиб туш кўрдим,
Ўтлоқзорда чопиб-чопиб юрган эмишман,
Уша тушнинг ҳузуридан хуш бу пайт кўнглим...»

Ота эса не деярин билмайин қотар,
Қилмишлари ўз бағрига найзалар отар.
Хайҳот, баъзан йўл қўйилган биргина хато
Умр бўйи ғам-аламлар этгайдир ато!
Бир лаҳза у ўтмишини эслайди дилхун,
Майхонанинг эшигида кўрар ўзини..
Ва бўзлайди фарзандининг қошида беун.

Неча бора бенаф умид тагин асқотар,
Дардларини ичга ютиб гўлдирад ота:
«Тангри ўзи шифо берар, юриб кетгайсан,

Ҳатто... ўзғир болаларни қувиб етгайсан...»
Бола эса, яшнаб кетар болажон — масъум,
Ёмғир суви гардларини ювган гул мисол.
Оҳ, нечоғли ярашади унга табассум!

1974

* * *

Иил айланиб, замон саҳнида
Шоҳ Хусайн ўйнатганда от,
Навойни назм кўкига
Қуёш қилиб кўтарди Ҳирот.
Фош этди у ҳақсизлик сири
Нурдай тигли қалами билан.
Наъра тортди ҳайқириб, дилхун,
Она халқин алами билан,
Юксакларга нигоҳ ташлади,
Юрт эркига интизор кўзи.
Фақат орзу қилиб яшади,
Орзу бўлиб қолди сўнг ўзи!

1975

ГАРАШАЛИҚЛАР ҚУШИҒИ

Буғдойзорда елга етак наво оқар,
Кун тиғида булутлардан таҳсин ёғар.
Бу диёрни севганларга бахтлар боқар,
Юрт қадрига етмаганни чақмоқ урсин.

Гарашалик, агар иши кетса ҳам чап,
Оқ сут берган онасинин кетмас ташлаб.
Ким билмаса умри учун бунни матлаб,
Бахтга етдим деганида чақмоқ урсин.

Бойчечакни боласидек суймаса ким,
Рузқу неъмат—тупроқ исин туймаса ким,
Чечак сўлса, армон ичра куймаса ким,
Гулга қўли етган чоқда чақмоқ урсин.

Туёқлари учқун сочиб тулпор елар,
Тун бағрига титроқ солиб тоғлик келар.
Ул келгунча уйда чироқ ўчса агар,
Ер иззатин билмаганни чақмоқ урсин.

Таслим бўлмас ғурур эли—тоғлар мангу,
Бўлиқ сийна бўса берган чоғлар мангу,

Хиёнатдан қалбда қолган доғлар мангу,
Ўзга боққа кўз тиккани чақмоқ урсин.

Баҳор келди, қани сенинг турналаринг —
Самовотга осудалик тилаганинг?
Гар йўқ эса, маъқул бунда турмаганинг,
Дўппи талаб бошгинаңни чақмоқ урсин!

1975

ДИЙДОР

Утаман қор босган дарадан,
Симёгочлар кўзга ташланар.
Доғланган ёғ ҳидин таратиб
Лойсувоқли уйлар бошланар.
Қучоқ очар таниш дарвоза,
Пешвоз чиқар югуриб онам:
— Соғинтириб қўйдинг-ку тоза,
Эсонмисан, соғмисан, болам?..
Тўрга мени ўтқазиб, ўзи
Чой узатар пойгакда туриб.
Баркаш тўла анор ва узум,
Ёз нафаси турар уфуриб.
— Бузилмади, ёзда ишкомдан
Узган эдим сарасин сайлаб.
Ўзинг севган чарос, ол, болам,
Сақлаганман сенга атайлаб..
Кўзларимда порлайди сурур,
Унут бўлар йўл азоблари.
Қириб келар эшикдан бир-бир,
Қон-қариндош, дўстларнинг бари.
Ланғиллайди печкада олов,
Ёноқларни ловуллаатар май.

От шаънига ёғилар мақтов
Ва мақталар кўзи қуралай.
Меннинг эса ёдимга тушар
Нур чамани ичра ғарқ шаҳар;
Қуйилгунча сутдек оқ саҳар,
Шеър баҳсидан қизиган гўша.
...Қоқ тун. Базм тугар шу алфоз,
Тун тинчини бузар ит ҳуриб.
Деразадан бош суққан аёз
Олиб кирар отлар дупурин!

БИЗНИНГ ЭЛЛАР

Қани, дўстим, кел яқинроқ,
Ўлтирайлик ёнма-ён.
Меҳр бўлсин ёнган чироқ,
Пайванд бўлсин жонга жон.
Шеър аҳлининг ижодига
Ёлғиз мезон — ҳақиқат.
Сўйлаб берай билганларим
Она юртим ҳақида.
Бизнинг эллар — олис эллар —
Яшил дала, тоғ орти.
Қучоқ очиб кутиб олар
Бориб қолсанг туз тортиб.
Ўзлигини билганданоқ
Ёвига у бераҳм.
Азиз меҳмон учун бироқ
Жонини ҳам беради.
Азалдан бир эзгу удум
Сингиб кетган қонига:
Одам айтмоқ одатидир
Меҳмонининг ёнига.
Палов дамлаб қўй ёғидан
Дил жомида тутар май.

Уй эгаси таъзим билан
Остонада турар шай.

Уй бекаси соҳибдай
Одамохун ва чаққон.
Ғаллаорол буғдойидан
Епиб берар ширмой нон.
Мен туғилган она қишлоқ
Нур тоғининг бағрида.
Олға сузиб борар бедоғ,
Қутлуғ сурур баҳрида
Унда шамол соф ниятли,
Ялпиз ҳидин уфурар.
Жилғаларнинг оғушида
Ешлик кучи кўпирар.
Эркин сайраб учиб юрар
Қушлари самосида.
Чўпон бахти жавлон урар
Найининг хуш навосида.
Қишлоқ аҳлин меҳрин айтур
Шовуллаган буғдойзор.
Эл қалбида эзгу шуур,
Яхшиликка эътибор!

Унда янги ҳар йўловчи
Таниқли беш бармоқдай.
Биринчи бор учратганинг
Кўнгли юксалар тоғдай.
Сўрасанг бас: «Ҳаким Раҳмат
Уғли қайда яшайди?»

Ишини ҳам қўйиб, албат
Сени йўлга бошлайди.
Ни́ма етсин, хонадонга
Етказмоққа хушхабар.
Кексаю-ёш, барча бизда
Буни шараф деб билар.

Бизнинг эллар олис, етмас
Узилган ўқ камондан.
Қуёш чиқиб келар доим
Менинг юртим томондан!

Владимир шаҳри,
1975

ҲАМДАРДЛИК

Бугун булут босса мовий кўк саҳнини
Эртасига она қуёш балқар аён.
Хазонрезги боғлар аро куз салқини;
Тоғ бағрида азалидир бир хонадон.

Қўй бўғзига қадалганда кескир пичоқ
Фурсат кутиб омон қолар омонат жон.
Тўйхонада ўти сўниб ётар ўчоқ;
Тоғ бағрида азалидир бир хонадон.

Гарашалик отланса ҳам сафар сари,
От жилвини уйга бурар ўшал замон.
Бир сўз демай дарвозани очар ёри;
Тоғ бағрида азалидир бир хонадон.

Ким эди у, атиргулми, райҳон эди?
Балки ёшин яшаган чол ёки ўғлон.
Ким бўлмасин шу тоғларга меҳмон эди;
Тоғ бағрида азалидир бир хонадон.

Кўнгил сўраб йиғилади кексаю ёш,
Йўловчи ҳам бир лаҳзага ўтар кириб.
Шундай, ногоҳ қулагудек бўлса бир тош,
Бева каби бўзлар бутун тоғ ўкириб...

1975

ОТ ҲУРМАТИ

Неча кунки, қишлоқ ичра кезади бир гап,
Кўпкарининг доврўғига тенг шерик бўлиб:
«Сари полвон қамчи тортди Норнинг отига,
Мард йигитнинг бундай ишга бормади қўли».

Бир пиёла чой устида оқсоқоллар боз
Ҳайрат билан бири қўйиб, бири сўз олар:
«От ҳурмати айбларимга бўламан иқрор,
Чавандоздан бу дунёда тангилик қолар!»
...Сари чиқар тулпорини етаклаб бу дам,
Элчи йигит узангига тирайди оёқ.

Йўл уйғонар туёқларнинг таронасидан,
Енгилгина рақсга тушар салобатли тоғ.
Мана, ўйнар кўк дарвоза қошида тулпор,
Элчи йигит Нор полвонга узатади хат:
«От ҳурмати айбларимга бўламан иқрор,
Бунга элчи ва ўз отим берар кафолат».

Дастурхонга яраш оши тортилар шу кеч,
Кекса чўпон дуторини қўлига олар:
«Номардлардан мерос ўтар адоват, ўкинч,
Чавандоздан бу дунёда тангилик қолар».

1975

КЕКСА ОВЧИ ДАВР МЕРГАННИНГ ХОТИРА ДАФТАРИДАН

Ҳар ким ўз қўшиғин айтиши керак! —
Эл ичра яшайди шундай ақида.
Мендан кутмоқдасиз ажиб бир эртак, —
Шерлар ё тўнғизлар жанги ҳақида.
Барча ташвишлардан кўз юмиб, бедард
Унутмоқ истайсиз дунёни бирпас.
Кечиринг,

мен йўлга отланмоғим шарт,
Эртак сўзламоқнинг мавриди эмас.
Фақат

бор бисотин топшириб кузга
Баҳорга ошиққан дарахтлар каби
Қўнглимни бўшатмоқ истадим сизга,
Ногоҳ ташрифимнинг шулдир сабаби.
Туманли ўрмонлар, чароғон тунлар,
Қояда юлдуздек чақнаган оҳу,
Қуёш қучоғида оқарган кунлар, —
Безовта умримнинг бўлди ҳамроҳи.
Қурашларда кечди оловли ёшим,
Қадим ўрмон бағри — хатарли жанггоҳ.
Гоҳ ожиз қолганда бадкор қўрғошин,
Оддий дарахт бўлди ишончли паноҳ.

Англадим, табиат ҳаётга она,
Уни соғ асрамоқ одамзод бурчи.
Илгари инсон деб яшасам

яна

Меҳримни бахш этдим табиат учун!
Ва лекин кимлардир мен ҳақда дилтанг,
«Қаттол!» дея юртга солмоқ бўлди жар
Ҳалокат боисин гирдоб деб билган
Нўноқ сузувчига ўхшайди улар.
Овчини ёвузга менгзамоқ гўё
Қассобни жаллод деб атагандай гап.
Мен милтиқ ўқталдим, ахир, доимо
Табиат ва инсон душманларига.
Чўпонлар тинч бўлса, совлиқлар омон,
Итлар ҳам қўрада ухласалар тинч;
Кўкламга етишган олучасимон
Кўксимни тўлдирар ҳаётбахш севинч.
Бироқ бу дунёда кўпдир муаммо,
Тугал бахт топдим деб жўшмоқ беҳуда.
Бўриларга қирон келтирдим, аммо
Тулкилар кўпайиб кетишди жуда!
Мендан кутмоқдасиз ажиб бир эртак,
Унутмоқ истайсиз дунёни бирпас.
Кечиринг,

мен йўлга чиқмоғим керак,
Эртак сўзламоқнинг мавриди эмас...

1976

ХОТИРАЛАР

Асқад Мухторга

Хотиралар — тирик одамлар, —
Меҳру нафрат баҳсига қодир.
Шундан қайта яшар оламда
Марҳумларнинг тирик муроди.

Кечмиши ёд этмоққа сабаб, —
Утса ҳамки қанча замонлар —
Яхшиларга ёғилар шараф,
Маломатдан чиқмас ёмонлар.

Нур қидириб зиёга зор дил
Тун бағрида адашса агар,
Бир лаҳзалик Лениннинг ёди
Умр йўлин айлар мунаввар.

Баъзан руҳда туғилар такрор
Олисларнинг жўшқин нафаси.
Юлдузларга термулиб бедор
Улуғбекнинг ортар ҳаваси..

Гоҳ уйғотиб қалбда пўртана,
Мир Алишер ташлагай назар.

Ва яшагинг келар ўртаниб,
Фазал бўлиб яшагинг келар!

Ёзаверсанг бир бошдан барин,
Тун сиёҳдон бўлса ҳам етмас.
Ҳаётингда йўқотганларинг
Хотирангдан йўқолиб кетмас.

Бир кун эса сўнгги дам етар,
Отланурмиз сўнгсиз сафарга;
Ҳаётимиз айланиб кетар
Яхши-ёмон хотираларга.

Кел, замондош, ичайлик қасам,
Гард кўрмасин кўнгил гавҳари.
Ед этганда бизни авлодлар,
Тичиқ бўлсин хотиралари!

1976

* * *

Наҳот ҳатто бирор қалбда у
Қўзғатолмас газаб ва алам?!
Демак унинг ҳаёти — уйқу,
Ухлаб ётар қалбда олам.
Тўлқин урмас дарёлар унда,
Сукунатдир шамоллар номи.
Кундузлари ўхшайди тунга,
Юлдузларга зордир оқини.
Боғда, дарахт повделарилан
Титраб-титраб узилганда куз,
Куйинчак бир сас чиқмас ундан,
Тўнғиб ётар бағриданги муз.
Ё баднафс бирорга байвор
Юрт ҳақиға солар бўлса чанг,
Ҳазабни айлаб у илмор
Қалқа олмас оёққа дилтанг...
Нега керак бу талкиг янаш, —
Ҳаяжонни, имонни соғиб;
На дўстларда уйғотиб ҳавас,
На душманда ҳасад уйғотиб...

1976

Бугунги сўзлама,
хайр!

Сўнгги гапни қолдир эртага.
Менинг учун доим азиндир
Юрагинининг содир эртаги.
Олис кетсам, соғинч юкни
Қўтаролмай қалбимиз толсин.
Ушам учун қўмсаб;
толпиниб,
Сўзларда шунадир қолсин!

1976

* * *

Умр—абадият демоқлик абас,
Мангулик ўлимдан кейин қулф урар.
Бизлар кўприклармиз —

муқаддас,

Ўтмиш ва келажак боғланиб турар.

Боболар санъати дастуриламал
Йилларни тўсинлар сингари териб,
Биз кўприк қурамиз вақту бемаҳал
Қўз нуримиз тўкиб,

меҳримиз бериб.

То адо бўлгунча юрак имкони
Биз метин кўприклар ясайверамиз.
Шовуллаб тураркан ҳаёт уммони,
Мовийлик қўйнида яшайверамиз.

Тонгги юлдуз каби ўчсак бир куни
У қолар оламда бизлардан мерос.
Ва лекин соз қилиб қурмасак уни
Бевақт фарқ этгаймиз кимнидир бехос...

Умр—абадият демоқлик абас,
Мангулик ўлимдан кейин қулф урар.
Бизлар кўприклармиз —
муқаддас,
Ўтмиш ва келажак боғланиб турар!

1976

СОҒИНИШ

Неча йилдир яшаяпман шаҳарда,
Орзуларга, умидларга сиғиниб.
Бейхтиёр уйғонаман шаҳарда,
Шовуллаган ёнғоқзорни соғиниб.

Нигоҳимни қўшни равон сеҳрлар,
Унда булбул бийрон-бийрон сайрайди.
Ул навони эмиб сархуш шаҳарлар
Кўнглим дала гулларидек яйрайди.

Буни ҳар ким шарҳ этади ўзича,
Хотин-халаж куйиниб баҳс бойлайди:
«Худо ҳаққи, одамларнинг кўзича
Ҳар кун шаҳар кўшни қизин пойлайди...»

Яшаяпман, хуллас, барча сингари
Тараққиёт шаробидан бўлиб маст.
Аммо алвон лолазорда бир пари
Имо қилиб, тушларимда тинч кўймас...

1976

* * *

Ёмғир ёғар. Лой, намгарчилик,
Қирза этик фасли бу ёғи.
Тўй либосин ташлаган қиздек
Далаларнинг ўчди бўёғи.

Ёмғир ёғар. Лой, намгарчилик,
Қирза этик фасли бу ёғи.
Ёз қўйнида май гули эдик,
Туманларга кўникмоқ оғир!

Ўртар, хаёлларни бурдалар
Хазон бўлган чечаклар доғи.
Кўкда булут вазмин судралар,
Кўринмайди йўлнинг адоғи...

1977

Устоз Ҳамид Олимжонга

Қани, мен ҳам
Бир дарахт бўлсам...
Кўксимдаги оташ гулхандан
Сон минг
Пушти чироқлар ёқиб,
Матонатли ўриклар каби
Баҳор йўлларини ёритсам!

1979

ДАРАХТ

Қурувчилар кетиш олдидан —
Дарахт безар, дея, кўчани —
Йўл ва бино оралиғига
Ўтқаздилар олма кўчати.
Қуёшнинг зар толаларига
Осилганча дарахт улғайиб,
Шу атрофнинг болаларига
Мева инъом этди ғаройиб.
Ҳавас билан жамалак соч қиз
Ўзиб сара бир донасини,
Хурсанд қилди, шифтга тикиб кўз
Бемор ётган шол онасини.
Тўққизинчи қават... бу ҳолни
Деразадан кузатиб шоир,
Узун-узун хаёлга толди
Шеър ёзай деб олмага доир.
«Хаёл бошқа-бошқа деб, ҳаёт»
Уқдиргувчи олим ҳам аммо
Бўлолмади дарахтга нажот,
Бўлолмади дардига дармон.
Томирларин бетон бинолар
Сиққанини билмасди ҳеч ким.

Вақт деб азоб чекарди улар,
Бўлмас эди ишга кечикиб...
Кечқурунлар гўё поездга
Кечикишдан қўрққан йўлчидай,
Урардилар ўзни подъездга
Ешу қари суриниб бирдай.
Кейин тун бўйи улар
Ойинан жаҳонга боқиб,
«Шайба-а!» дея ҳайқирардилар
Олтин топган каби ютоқиб.
Табиатдан бутунлай совиб
Кетмаганди қалблари ҳали.
Фақат экран орқали севиб,
Куярдилар экран орқали.
Дарахт эса... толеи нигун
Оғир ҳаво, шовқиндан карахт,
Юксак бино пойнга бир кун
Қулаб тушди қарсиллаб дарахт!
Топилмади ҳол сўровчи мард,
Бирон кимса чекмади қайғу.
Ҳамманики эди у гарчанд,
Ҳеч кимники эмас эди у!

'1979

* * *

Т. Эрйигятов хотирасига

У — халқининг жўмард ўғлони,
Уч эмасди шуҳратга, шонга,
Содиқ қолди энг сўнги они
Узбек деган табаррук номга.
Энди бутун элга аёндир
Ўз ҳаққига дов билиб кимни,
Тўйчи жангда жон берди жасур,
Ўлим билан енгиб ўлимни.
Шу боис у жон бўлиб яшар.
Жоним аро, ёди барқарор:
Юртим учун лозим бўлса гар
Жасорати қисматимда бор.
Йўқса надир умр мазмуни —
Жон деб жафо чекмоқлик нечун?
Омонатга олганмиз уни,
Келажакка бахш этмоқ учун!

1977

КУЗЛАР

...га

Мен учун сен на дўст ва на ёр,
Олисдасан бамисли юлдуз.
Тасодифан учрашдик бир бор,
Икки уфқ каби юзма-юз.
Яйраб кетдим, навбаҳорда илк
Қуёш нурин эмгандек гиёҳ.
Дунёдаги барча яхшилик
Кўзларингда жо эди гўё.
Балки бедард бағритошлар ҳам
Бундай фаттон кўзга келса дуч,
Бемор қалбга бўлмоққа малҳам
Топган бўлар эди сабот, куч.
Хаёлларим бўлиб баҳона,
Юрагимда уйғонар Мажнун:
«Олам аро бўлдим афсона,
Оҳу кўзни севганим учун!»
Ёдинг билан бахтим зиёда,
Мен куйларман ошиқларга хос:
— Мўъжизалар йўқдир дунёда,
Мўъжизакор кўзлар бор, холос!

1977

МУЪЖИЗА

Ҳар қачон ҳақ эрур ҳаёт қонуни,
Мудом муъжизага қизиқиш катта.

Аҳмад,

Али,

Омон — уч оға-ини

Ҳайвонот боғини кезар ҳайратда.

Иигирма олтини урган каттаси,

Кенжаси

ифорли ўн саккиз ёшда.

Бўғриққан ҳавода ўрмон нафаси,

Олов сел қуйилар қуёшдан.

Бир ёнда

тўқайзор ҳидини туйиб,

Нарра шер ўкирар титраб овози.

Бир ёнда

оёқда мудраган кўйи

Мовий кенгликларни қўмсар ҳинд ғози.

— Али, бу ёққа кел, бўрини қара!

Омон

панжарага қўлини суқар. —

Вой-бўй, аммо қизиқ, намунча қора?

— Ёзиб қўйибди-ку, қоплон бу, ука!

— Ҳей, қани, бу ёққа келинлар, Омон,
Энди алқорни ҳам кўриб қўй, жигар.
...Момом айтишича, бир пайтлар бобом
Нуқул борар экан алқор овига.
Ҳар бир «мўъжиза»га боқиб, ошкора
Узоқ тортишарди шу тахлит бешак.
Негаки, бу турфа жондорлар аро
Фақат таниш эди уларга эшак.
«Осмондан тушганми, ё тавба, булар?» —
Шаҳарликлар ҳайрон,
Шаҳарликлар мот. —
«Бузоқда қайрилма шох нима қилар,
Кийик нималигин билишмас наҳот?!»
Ғалати туюлар,

бу мўъжиз боғда

Ҳатто масхарабоз маймун ҳам қолиб,
Кузатишга тушса одамни одам,
Сўнги мўъжизадай ўртага олиб.
Аммо ҳар қўшиқнинг бўлгандай авжи,
Баланд нуқтаси бор қизиқишнинг ҳам.
Тошқин каби қалқиб одамлар мавжи,
Давра ўртасига чиқар бир одам:
— Айбга буюрмайсиз, безовта қилдим,
Сайлингиз муборак, йигитлар?
— Раҳмат..
— Қаердан бўласиз?
Омон, Али жим.
— Тоғдан томошага келдик,
дер Аҳмад.

Ҳа, ҳар қачон ҳақдир ҳаёт қонуни,
Мудом мўъжизага қизиқиш катта.
Аҳмад,
Али,
Омон — уч оға-ини
Ҳайвонот боғини кезар ҳайратда!

1977

БОБОЛАР УГИТИ

Сур телпак остида кўзларинг шодон,
Кенг елканг кўримли, қоматинг шамшод.
Отланибсан олис сафарга, ўғлон,
Тагингда депсинар қамиш қулоқ от.
Сафарга чиққаннинг бир муроди бор,
Мақсадлар манзили ҳамиша олис.
Кўз тутиб йўлингни пойлар интизор
Нурота тоғлари она мисоли.
Ҳаёт йўли ўшар тоғ йўлларига:
Бир ён—себаргалар қулф урган ўтлоқ;
Бир ён — тунд булутлар қўнган чўққида
Қорбўрон тумани сузиб юрар, боқ.
Пастда, шиддатидан салқин ел эсиб,
Тоғ дарёси урар ўзни ҳар томон.
Дуч келган жойидан ўтмасанг кесиб,
Нариги қирғоққа чиқурсан омон.
Вафодор тулпоринг пишқириб бехос
Огоҳ этар бўлса ваҳший бўридан,
Сабот кўрсатурсан тоғликларга хос,
Титраб-қақшамассан кўрқув зўридан.
Ёхуд чангалзорда қутурган тўнғиз
Қилганда ҳам ҳатто тўсатдан ҳамла,

Феъли аён, яқин келтириб сўзсиз
Чап бериб кетасан энг сўнгги дамда.
Зехнинг сақлаб қолар қор кўчкинидан.
Ногоҳ чўл бошланса тугаб тоғу тош,
Сувсизлик азоби ўртаганда ҳам
Еруғ манзилингга етказар бардош.
Балки овулидан чўпон йироқда,
Ўзига асраган сувини тутар.
Нафсингга эрк бермай ҳимматин оқла,
Уни ҳам уйида кимлардир кутар.
Муҳтож пайтларингда қўлласа инсон
Ҳар қанча тўсиқни енгиб ўтурсан.
Фақат ёмон ният билан ҳеч қачон
Йўлингга тўғаноқ бўлмасин одам.
У ҳолда чап бериб қолмоғинг мушкул,
Ақлинг ҳам баъзида бўлолмас мадад.
Одам мағлуб этар одамни, тушун,
Инсон раҳнамодир инсонга фақат!

1977

* * *

Бир йўл бордир — икки уфқ ораси,
Уша йўлдан кетмоқчиман,
Қалбим шунга ундайди.
Пахтазордан бошланиб у,
Пахтазорда тугайди!

Бир қўшиқ бор — қўшиқларнинг сараси,
Шу қўшиқни айтмоқчиман,
Қалбим шунга ундайди.
Юрт мадҳидан бошланиб у,
Юрт мадҳида тугайди.

* * *

Қийналаман,
қақрар тоғым,
Пешонамга сизар ҳаяжон.
Сўзламоққа келмайди чоғим,
Шеър ўқишга етганида он.
Жар бўйида турибман гўё
Тақдиримни ҳал этар лаҳза.
Тирикман бир фурсатдан сўнг ё
Менинг учун очурлар аза.
Шеър олами дунёдир шундай
Муросою мадора афюн.
Йиғлаб-йиғлаб суярлар бунда,
Кулиб-кулиб этарлар дафи!

1978

САМОЛЕТ ВА МОТОР ҲАҚИДА БАЛЛАДА

Оламга сержаранг бир қўшиқ куйлаб,
Сарҳадсиз осмонда — мовий кўк бўйлаб,
Юлдузларга юртдош,

қуёшга қардош,

Учиб борар эди оппоқ самолёт —
Қалам соҳибларин бсозвта умри.
Кўриниб турарди ер юзи ундан,
Борлиқ — бу дунёнинг пасти,

баланди

Ва унда бир бора сайр айлаганнинг
Бағрин ёритарди ҳақиқат нури,
Алвон орзулари очар эди гул.
Эл аро овоза кумуш қанотлар,
Тушларида кўрар эди болалар уни.
Аммо бир кун...

Қабинадан эшитилди ўкинчли нидо:
— Иш чатоқ, моторда юз берди фалокат!
Алданди болалар,
Ожиз қолди кумуш қанотлар
Сузувчининг ҳолдан тойган

қўллари каби.

Қалқди йўловчилар:

— Мадад бер, ё раб!

— Нима бўлди, ахир, ўзи нима гап?

Умид каби пайдо бўлди

стюардесса қиз:

— Қўнишга мажбурмиз, тинчланинг фақат!

...Бир лаҳза жунбишга келди аэродром,

Самолётни ўраб олди

огоҳ одамлар.

Қондошини ерга берган азадор каби

Хирқиради бортмеханик маҳзун, асабий:

Моторлардан бири...

Шунда мотор илк бор,

дафъатан

Туюлди азиз ва суюкли.

Ҳатто

Мотор қудратини билиб-билмаган

Кишилар ҳам шу кун этдилар фаҳм,

Мотор — бу шундай бир нарсаки... муҳим

Гўёки

бургутнинг қаноти,

Гўё

чавандознинг елқанот оти.

...Қўлтиғида китоб тутган

ёшгина бир қиз

Тонгги газетага ташлади нигоҳ

Ва титроқ чулғади вужудин ногоҳ,

Секингина шивирлади лаблари:

— Эсиз...

Наҳот

бортмеханик айтган гаплар чин?

Наҳот
вафот этди
Васи-лий
Шук-шин?!

1978

ОСТОНАДАГИ УИЛАР

Учқур назм отим сен — асов,
Энтикасан, шошасан қайга?
Юрар йўлинг пасту баланд, дов,
Толдирмасми поёнсиз пойга?
Унда минглаб елқанот тулпор
Туёғидан сачратиб учқун,
Бир пок дунё кашф этиб борар,
Пойларида юлдуз тўла тун.
Мен биламан, пойга ул недир, —
Минг полвонга биргина улоқ.
Қисматингда не бор, билмайман,
Билолмайман, тулпорим, бироқ.
Менга аён, кимлардир ҳомий,
Жиловингдан олға етаклар.
Сеҳр этади буткул ишқ доми,
Туёғингдан сачрар эртақлар!
Биз хаёлан ҳар мақсадга шай,
Ҳар жабҳада баланд қўлимиз.
Аммо аён, муз майдонидай
Равон эмас ҳаёт йўлимиз.
Тўзонларда кимлардир ғаним,
Аччиқ қамчи тортар беомон.

Сен-чи, фақат чопасан, жоним —
Бойчибордек тўзим билмас жон.
Чопмагайсан беҳуда лекин
Борар жойинг аниқдир тугал.
Жон дўстларинг ундадир сенинг,
Унда сени сўроқлар ҳамал!

1978

Камгапман...
Юзимга боқасиз тўниб,
Кетасиз...
Эҳтимол ҳеч қайтмас бўлиб,
Мен эса қоламан
соғиниб сизни.

Биламан,
Пайдар-пай сўз айтсам олқаб,
Ой дея мадҳ этсам юлдузингизни,
Сиз кетмас эдингиз мендан йироқлаб,
Мен эса ахтариб юрмасдм сизни...

1978

Уй тўрига осиб кўйилган
Бир туп оппоқ очилган ғўза —
оп-поқ,
оқ...

1978

Отам Ҳаким Раҳмат ўғли хотирасига

Бу боғнинг боғбони чол эди —
Соқоли сочлари каби оқ.
Боғ ўрни яланглик жой эди,
Бор-йўғи оққуврай ва янтоқ.
Бу боғнинг боғбони чол эди...
Терак лол: «Кетди у қаёққа?»
Шафтоли қомати дол энди,
Бўзлайди таяниб таёққа.
Узумлар йиғлашар мўлтираб,
Япроққа беркитиб юзини.
Йўл чопар боғ аро тентираб,
Йўқотиб боғбоннинг изини.
Боғ кездим,
айрилиқ тигидан
Кўксимда жароҳат излари.
Қизариб кетибди йиғидан
Олмаларнинг ўйчан кўзлари...
Бу боғнинг боғбони чол эди!

1980

Балки у пайт сен ҳали
Сир эдинг, асрор эдинг.
Аммо менинг қалбимда —
Юрагимда бор эдинг.
Нидо бўлдинг кўксимда
Қўшиқлар айтганимда.
Сени деб қайтдим, ўзга
Йўллардан қайтганимда.
Юрагимга санчилиб
Чорларди бир нурли йўл.
Унинг сўнгида бахтим
Гуллари порларди мўл.
Топдим сени, ниҳоят,
Аммо, гулим, бу не ҳол?
Деразангда — қўш соя, —
Жавоби йўқ қўш савол.
Ичкиб остонангда
Турибман ишқ адоси.
Кечикиб келдим наҳот
Уттиз йиллик йўл босиб?!

1980

Ўғлим Ойбекка

Гул иси анқиган саҳар палласи
Тошкентда туғилдинг баҳор фаслида.
Меҳру муҳаббатнинг ширин меваси —
Сен ҳам бир шаҳарсан, ўғлим, аслида.

Шаҳарга интилар ҳар орзули қалб,
Гоҳида ўтган ҳам, қайтган ҳам тегар.
Имон тор хонада қисниб яшаб,
Иғво имтиёзга бўлмасин эга.

Шавқатнинг ишини гафлатда қолиб
Жаҳлга топшириб қўймагил, токим
Адолат кетмасин ўксик бош олиб,
Ақл — вазир бўлсин, ҳақиқат — ҳоким.

Ўпкани ҳар лаҳза эъзоз эт, лекин
Юрак бўлсин Қизил майдонинг ҳамон.
Тошкентдаги каби унда ҳам Ленин
Магнур боқиб турсин кунчиқар томон.

Ўзгалар фикрини қадр эт ва лек
Ўз фикру суханинг камолиди бўл —

Улар юртнинг асл фарзандларидек
Ўзга шаҳарларга солар ойдин йўл.

Гул иси анқиган саҳар палласи
Тошкентда туғилдинг баҳор фаслида.
Меҳру муҳаббатнинг ширин меваси —
Сен ҳам бир шаҳарсан, ўғлим, аслида!

1980

ҲАМАЛ ТОНГЛАРИ

* * *

Туёқ излари

 ёмғир сувига тўлди,
Утлоққа тўкилди ой синиқлари.
Толғин тонгга қадар давомли бўлди
Айғиру биянинг хуш қилиқлари.
Ҳаво — севилган қиз лабидек ширин,
Ҳаловат борлиққа ёйилди соқит.
Бостирма ёнида
 юлқиб занжирин
Тун бўйи улиб чиқди
 бақувват бир ит...

* * *

Ярим тунда чўчиб уйғондим бехос.
Қўрдём, бино бўлмиш
 еру кўк аро,
Кумуш тўр тортилган
 бир хонаи хос;
Осмон ерни қиздек қучиб ётарди,
Шивирларди суйиб,
 эркалаб,
 кулиб...

Тонгда
хушбўй гуллар туғилди сархил,
Осмон сингари пок,
Ер каби сулув.
...Бир қиз мақдамидан яшарди
ёш боғ.

Ёш боғ
ифорларга кўмди ҳавони.
Қиз туйди,
керакдир сир очар ўртоқ,
Сезди,
сийнасида сархуш уйғониш...

1980

* * *

Бир васият қолди отамдан,
Жонимда у, то танимда жон:
«Хизмат қилай келганча қўлдан,
Суяй сизни борича имкон.
Боғда гуллар очилаверар,
Утган умр кечмагай такрор.
Изҳор этинг, азиз одамлар,
Менга қандай хизматингиз бор?
Оғирингиз қилай деб енгил,
Майли, бўлсин қўлларим қадоқ.
Юрагимда гувиллар денгиз,
Ташласангиз миннатдор нигоҳ.
Фоний дунё мулкени нетай,
Менга Сизни шод кўрмоқ ҳавас.
Сиз айтган йўл сўнгига етай,
Оёқларим чидаб берса бас.
Токи дадил айтайин бир кун
Хабар келса энг сўнгги йўлдан:
—Сизни имкон борича суйдим,
Хизмат қилдим келганча қўлдан!»

1980

БЕГОНА

Тушунмайсан сен мени, хотин..

Эсингдами, август.

Узум пишиғи.

Қаттанг қайтиб келди шаҳардан

сўлиб.

Лаблари ғунчадек юмуқ, напармон,

Кўзлари... бақирар эди тил бўлиб.

Уялдим.

Умримда биринчи марта

Қаролмадим кўзларига тик.

Содир бўлмас эди бу ҳол албатта

Қилмаганда қўлим калталиқ.

У қаердан билсин, гар булоқ зилол,

Бу улкан тоғларнинг феълига боғлиқ.

Содир бўлмас эди эҳтимол бу ҳол

Бўлсам сердаромад бир ишга бошлиқ.

Сен эса айтмадинг жўяли бир гап,

Тушунмадинг сен уни, хотин.

Дедингки: «Тортгансан мироб отангга,

Булбул бўлганмиди қарқуноқ зоти?».

Демадинг: «Қоқилиб от бўлур той ҳам,

Учмасин қалбингда орзулар чўғи».

Дединг: «Кирган эмиш катта ўқишга,
Ҳамманинг тилида кассирнинг ўғли».
Демадингки, «Ёниб яшасанг сўзсиз
Муҳаббат бағрингда очар ўзи гул».
Дединг: «Сен кўйида шеърлар битган қиз
Кассирнинг ўғлига қўйибди кўнгил».
Тушунмайсан сен мени, хотин...
Эсингдами, апрель.
Гул тўккан боғлар.
Каттамит Тошкентда эди ўшанда
Хат олдик: «Орзумга етдим, ниҳоят,
Номзодлик ишимни қилдим ҳимоя».
Эсингдами, шанба.

Директоримиз

Уйлантирди прокурор — тўнғич ўғлини.
Кузда битган мактаб ҳашарига ҳам
Тўпланмаган эди бунча кўп одам.
...Буғдой шаробининг қудрати билан
Ёпиқ чўнтаклар ҳам очилаверди.
Пул дегани кузнинг изғиринида
Учган япроқлардек сочилаверди.

Ҳаммани ўзига қаратди кассир..
Кўкрак ўйин қилиб танноз раққоса
Унинг теграсида айланди роса.
Мен сархуш, мен беҳуш... хаёлга ботиб!
Сендан кўзларимни узмасдим, хотин!
Сен эса... сездирмоқ бўлиб ўзингни,
Кассирга тикардинг хуштор кўзингни.

...Уйимизда пайдо бўлди БЕГОНА
Ҳеч тап тортмай кирди бостириб сурбет!
Нафасин ютди ичига хона,
Фақат... инграб кетди

новвотранг буфет.

Шаҳд билан тортмани тортди БЕГОНА,
Гўё совуқ урган шафтоли гули,
Сочилди қип-қизил мукофот пули!
Қаҳрим тошар эди кузатган сари,
Бўғиб ўлдирмоқ ҳам ёдимга келди.
Аммо бетлолмадим... унинг кўзлари
Ез офтоби каби оташли эди.
БЕГОНА сочилган пулларни худди
Хазон япроғидек олди супуриб
Кейин тун қўйнига ўзини урди,
Мен унинг ортидан чопдим югуриб.
Қафтимга ботарди пичоқ дастаси,
Уйлардим, сездирмай етиб олмас, -бас!
Аммо у тўхтамас эди бир пасил,
Чопарди бўғзига тиқилиб нафас.
Тўйхонага етиб келди шу тахлит,
Пичоқни итқитдим қоронғуликка.
Беор БЕГОНАга қилдим-да тақлид,
Қириб боравердим даврага тикка.
...Юракларда садо берди чирманда,
Раққоса даврани қиздираверди.
Қассир «элликталик» ёпиштирганда
БЕГОНА «юзталик» қистираверди.
Пулдан яралмаган одам боласи,
Пул япроқдан бино бўлмаган, ахир.

Бенуқта эмас-ку, дил рисоласи,
Кассир БЕГОНАга тан берди, охир.
БЕГОНА ҳаммани ўзига тортди,
Балки кимларнидир ҳаваси ортди...
Кўкракўйин қилиб танноз раққоса
Унинг теграсида айланди роса.
Мен сархуш, мен беҳуш... хаёлга ботиб,
Сендан кўзларимни узмасдим, хотин!
Сен эса... сездирмоқ бўлиб ўзингни,
БЕГОНАга тикар эдинг кўзингни.
Негадир тоқатинг тоқ эди аммо,
Рангинг ҳам девордек оқ эди аммо...
Қетдинг, филтиллади кўзларингда ёш,
Ортингдан БЕГОНА эргашди илдам.
Тенглашиб қўлларин узатди ювош,
Сен аччиқ сўз билан ташладинг силтаб.
Ўзингдан қарсиллаб ёпилди эшик,
БЕГОНА совуқда қолди дилдираб.
Мен унга боқардим маъюс ва ғамгин,
Дераза рахига тирсагим тираб.
Ёқиб қолган эди менга БЕГОНА,
Роса нашъа қилди бўғмоқ бўлганим.
Менинг бахтсиз уйим унга ғамхона,
Унинг ўлганидир менинг ўлганим.
Чиқдим. Қучоқ очиб кўришдик икков,
Урушдан соғ қайтган дўстлар мисоли.
У беун йиғларди... бу катта бахтга
Балки дош бермоққа йўқ эди ҳоли.
Сигарет тутатдик жимгина, ўйчан,
Юлдузлар остида, салқин кечада.

Кейин таклиф этдим уйга уни ҳам, —
Мен ўзимни қолдирмадим кўчада..
Тушунмайсан сен мени, хотин...

1980

МУНДАРИЖА

Йўлдаги туйғулар	3
Чорлаш	5
Қўшиқ	6
«Гарашанинг кўкгудек..»	7
Умрим мазмуни	8
«Мен ҳаётдан...»	9
Қатраларда жонланган дунё	11
Содиқ ит ривояти	13
Бежавоб савол	16
«Йил айланиб...»	19
Гарашаликлар қўшиғи	20
Дийдор	22
Бизнинг эллар	24
Ҳамдардлик	27
От ҳурмати	29
Кекса овчи Давр мерганнинг хотира дафтаридан	30
Хотиралар	32
«Наҳот...»	34
«Буёғини сўзлама...»	35
«Умр—абадият...»	36
Соғиниш	38
«Ёмғир ёғар...»	39
«Қани, мен...»	40
Дарахт	41
.....	43
«У—халқининг...»	45

Кўзлар	46
Мўъжиза	47
Боболар ўғити	50
«Бир йўл...»	52
«Қийналаман...»	53
Самолёт ва мотор ҳақида баллада	54
Остонадаги ўйлар	57
«Камгапман...»	59
«Чарақлайди кўкда...»	60
«Бу боғнинг...»	62
«Балки у пайт...»	63
«Гул иси...»	64
Ҳамал тонглари	66
«Бир васият...»	68
Бегона	69

На узбекском языке

Саъдулла Ҳаким (Ҳакимов)

ЗОРИ ВЕСНЫ

Стихи

Редактор *А. Шаропов*

Рассом *Т. Лигай*

Расмлар редактори *Т. Лигай*

Техн. редактор *М. Исмаилова*

Корректор *О. Турдибекова*

ИБ № 1981

Босмахонага берилди 10. 2. 81. Босишга рухсат этилди 24. 4. 81.

Р 14224 Формати 60x90 1/32. Босмахона

қоғози № 3. Адабий гарнитура.

Юқори босма. Шартли босма л. 2,375 Нашр л. 1,83.

Тиражи 10000. Заказ № 13

Баҳоси 20 т. Фафур Фулом номидаги Адабиёт ва санъат
нашриёти. 700129. Тошкент. Навоий кўчаси, 30.

Ўзбекистон ССР Нашриётлар, полиграфия ва китоб савдоси
ишлари Давлат Комитетининг Бекобод шаҳар босмахонаси,
Бекобод 1981 й.